

PARASCHIVA VICTORIA BATARIUC, *Cetatea de Scaun a Sucevei – monografie*, Edit. „Bucovina istorică” Suceava, Suceava, 2004, 176 p.

Cu aproape un deceniu în urmă, tânăr călător fiind printre minunatele culmi de deal și munte ale Bucovinei mele natale, am ajuns în fața zidurilor tăcute, cenușii și mult vorbite ale Cetății Sucevei, într-un moment în care soarele pălea ușor un crepuscul neuitat. Emoția trăită atunci revine obsesiv și contemplativ ori de câte ori ajung în fața ruinelor cu pasul său mintea.

Lucrarea de față constituie un nou prilej de dezbateră științifică, gândul călătorind încă o dată dincolo de porțile timpului în vremurile unei Moldove foudate de oameni-harnici și cuoioși, ce se îndelatinneau cu agricultura, meșteșugurile și negoțului și, doar din rațiuni defensive, cu războiul.

Despre inexpugnabila Cetate de Scaun a Sucevei ne-au vorbit orndirele, jurnalele de călătorie, povestirile, baladele și cântecule populare, istoriografin veacurilor XIX-XXI, fără însă ca istoria acestei fortificații să fie pe deplin elucidată. Este și cazul demersului de față al reputatului arheolog și istoric al medievisticii românești, dr. Paraschiva Victoria Bataruic, membru al echipei de cercetare din cadrul Complexului Muzeal Bucovina din Suceava și al colectivului de cercetători al sitului „Cetatea de Scaun a Sucevei”. Lucrarea reprezintă sinteza unei istorii seculare pe care o „soptesc” zidurile cetății, situându-se la hotarele dintre operă cu caracter de popularizare și instrument de lucru la îndemâna specialiștilor, drept pentru care, în cadrul studiului în categoria monografiilor trezește opinii contradictorii. Autoarea, cercetător de o integritate profesională indiscutabilă, a reușit un expozeu simplu, schematic și concis, ceea ce transformă conținutul paginilor cărții într-o lectură antrenantă. Maniera de lucru abordată evidențiază apetitul și înclinația cercetătorului bucovinean spre sinteză, de cele mai multe ori, distinsa specialistă apelând la extrapolări, sistematizări și evidențieri a unor teorii și opinii istoriografice postulate adesea într-un stil prozaic, heteroclit și echivoc, din care nu lipsesc disfuncționalități de formă și fond în actul enunțiativ.

Cele einzi capitole ale cărții sunt precedate de un cuvânt introductiv al cunoscutului istoric ieșean Ștefan S. Gorovei, ce o cataloghează drept „un ghid pentru o arhivă (...), istoria cetății și istoria acestei istorii.”

În cele 176 pagini ale studiului, Paraschiva Victoria Bataruic a întocmit un scurt istoric al cercetărilor privind Cetatea de Scaun a Sucevei (cap. I, p. 1-22); totodată, o prezentare succintă a cercetării arheologice în acest sit (cap. II, p. 23-41) și un important perijulu erouologic în

istoria cetății (cap. III, p. 42-113) și a zonei aferente acesteia, respectiv „Câmpul Șanțurilor” (cap. IV, p. 114-137). Capitolului V (p. 138-145) îi sunt rezervate câteva concluzii menite să puncteze diacronic etapele devenirii Cetății de Scaun a Sucevei, raporturile cronologice stabilite între fortăreață și habitatul medieval din vecinătate și istoricul cercetării arheologice din centrul urbanistic și princiar al Moldovei medievale. Lucrarea conține la final lista abrevierilor (p. 146-147) și pe cea a ilustrațiilor (p. 148-174).

Încă din perioada de început a arheologiei medievale românești, în care se înscrie activitatea diletantă a arhitectului austriac Carl A. Romstorfer și etapa de pionierat, a cărei personalitate dominată – arheologul și istoricul Ion Nestor – a organizat în jurul său primul șantier medieval școală, cetatea și teritoriul aferent, intens locuit încă de la începuturile Evului Mediu românesc de o populație preponderent românească, a suscit interesul specialiștilor. După aproape 110 ani de la primele acțiuni de salvare a ruinelor vechiului centru administrativ și politico-militar al Mușatinilor, rezultatele nu au întârziat să apară, grație activităților continue și febrile ale echipelor de cercetare ce și-au dăruit zeci de ani din viață salvagădării unei istorii, idei, mit și exponent ai vitalității statale românești est-carpatică vreme de veacuri.

Cartea de față nu face altceva decât să cuprindă în paginile sale, într-o manieră sintetizatoare, istoria scurtă a unei cetăți spusă cu acribie de un reprezentant competent al arheologiei medievale naționale. Suntem convinși că acest demers va fi primit cu căldură de specialiști și, mai ales, de masa largă a amatorilor de turism istoric. În acest sens, observația singulară pe care o adresăm autoarei este aceea că textul românesc nu este însoțit de rezumate în limbi de circulație universală, ce ar fi permis un acces sigur al potențialilor vizitatori și călători ai spațiului carpato-danubiano-pontic la informațiile utile transmise de acest „ormagiu” închinat celor cinci veacuri ce s-au scurs de la ruorrea domnului, Ștefan cel Mare.

Prezentată într-o manieră ce reiterează cu succes demersuri asemănătoare ale mediilor culturale occidentale, lucrarea Paraschivei Victoria Bataruic reprezintă elogiul ei adus cetății, marelui Ștefan și Moldovei, a cărei capitală, Suceava, și-a îmbrăcat hainele de sărbătoare pentru a comemora un eveniment important al istoriei noastre.

GEORGE A. BILAVSCHI